

תוצאות היים

שיעורו השבועי של מרן הגאון רבי **יצחק רצאבי** שליט"א - פוסק עדת תימן
הנמסר בביתו מידי ליל שישי לבחורי הישיבות הקדושות
יצ"ל ע"י התאחדות בני התורה ובסיוע מוסדות יד מהר"ץ

משלחן מלכים

מתורת מרן שליט"א

וביום השבת שני כבשים וגו' (במדבר כ"ח ט')

בעין היים למהרי"ץ איתא, וביום השבת, לא נאמר בבקר אלא ביום, שלא היו הכהנים משכימים כל כך, שלא לבטל השינה. שבת, נוטריקון שינה בשבת תענוג (ר"י ציאח), עכ"ל מהרי"ץ.

ושורש דבריו מהמרדכי במסכת שבת פרק כל כתבי רמז שצ"ה, והעלהו הרמ"א סימן רפ"א סעיף א', דמהאי טעמא מאחרים לבוא בשבת לבית הכנסת יותר מבחול יעו"ש.

אמנם נראה לענ"ד כי מה שהעלה מהרי"ץ זאת לאו למימרא דס"ל הכי, דהא בהדיא כתב בהיפך לעיל מינה שכל העם משכימים לבית הכנסת יעו"ש. וכן נהגו, אדרבה בשבת המנהג להשכים יותר. ונקט כל העם, משום דבחול יש שהיו משכימים, אבל בשבת כולם היו משכימים. רק העתיק דברי הר"י ציאח למשמרת כדרכו.

א"נ ס"ל למהרי"ץ כמו שכתב הרדב"ז בתשובותיו על דברי המרדכי הנ"ל, שמנהג בלתי הגון הוא, אלא ישכים בשבת לתפילה כמו בשאר ימים. ואפילו לפי הטעם ד'ביום' משמע איחור, מ"מ זריזים מקדימים למצות, יעו"ש. ור"ל שאינו אלא היתר לאחר מהאי טעמא, אבל מ"מ עדיף להשכים.

א"נ ס"ל למהרי"ץ שהכהנים היו משכימים גם בשבת, וכעין שאנו משכימים, אלא שלא השכימו כ"כ כבחול, וכדדייק לישניה, אבל מהמת ההכנות לא הקריבו אלא ביום, משא"כ בחול שהקדימו להשכים באופן שגמרו ההכנות והקריבו כשעדיין הוא בבקר מוקדם. ולכן שפיר העתיק את דברי הר"י ציאח שדבר רק על הכהנים.

ומצד שינה בשבת תענוג, הלא הרמב"ם לא כלל עניין השינה בין הדברים שפירט שהם עונג שבת, וגם לא הזכיר בשום מקום שיש מצוה לישון אז. ואף מרן בש"ע לא העלה זאת. מיהו אף אם תמצוי לומר דלאו דוקא נקט הרמב"ם אותם הדברים שהזכיר שם, הלא יכול לקיים מצוה שינה אחרי סעודה שניה, וכש"כ מהרי"ץ שאחר סעודה זו ישב לנוח מעט, ושוב יענג עצמו מעט בשינה יעו"ש. וכ"כ בשער הכונות, וכן המנהג.

(מתוך הספר נפלאות מתורתך פנחס כ"ח ט')

מתוך השיעור השבועי

שנמסר בליל שישי עש"ק פרשת חקת (ובלק)

לחץ לומדי התורה

האור החיים הקדוש אומר ע"פ וירא את עניינו ואת עמלינו ואת לחצינו, שלומדי תורה יש להם עניות, ועמל לימוד התורה (במיוחד בדורות האחרונים). והלחץ הוא לכאורה אבל הוא מבאר, שכל הנסמך לתורה רבו לוחציו, ועינו כל אליו ישברו.

ולכאורה כונתו, וכן פירש בארצות חיים, שכל הנסמך להוראה, רבים מתדבקים על דלתו, ואין לו פנאי לעסוק בעצמו בנחת.

אבל רבי חיים פלאגי בספר נפש כל חי (מערכת תי"ו אות פ') כותב, שקיבל מזקנו (החקרי לב) שכל תלמיד חכם שהוא גדול בתורה רודפים אחריו, ורבים קמים עליו על לא חמס בכפו.

והוסיף, זה למעלה מארבעים שנה זכיתי להוציא ספר סמיכה לחיים, (ועשה הרבה רושם וקינאו בו, ובא אלי רבי חיים בן עטר, אתה נסמך ממר זקנך (החקרי לב), אל תירא, ואל תיחת, אני שומר על הפתח שלך, וכו', ואתה תראה את מה שכתבתי בספרי אור החיים ע"פ ואת לחצינו.

גדול תלמוד שמביא לידי מעשה

כתוב (קידושין מ: ועוד), נמנו וגמרו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה.

בספר בן איש חיל ביאר, שחביב התלמוד לפני קב"ה טפי, מפני שיש בלימוד פריה ורביה מאוד, ע"י שמחדשים חידושים והלכות, מה שא"א לחדש במעשה.

ונראה כונתו, שהכל חשוב, אבל מי מעלתו יתרה, מה שכולל את השני, התלמוד מביא לידי מעשה. או שכונתו רק לבאר את מד"א לימוד גדול, ולא את ההכרעה שהוא מביא לידי מעשה.]

ובחלק המעשה לא שייך לחדש מעוה כלל. ולכן יש איש ויש אשה, שאיש מניינו יותר, כי הוא מוליד בכל יום ששה או ששים בכרס אחד, חידושי תורה, משא"כ האשה שמולידה אחת לשנה. וזה טעם הנוהגים שישא החתן ס"ת בשבת חתן, שיזכור שלא לעזוב את התורה המולידה כל הזמן, מפני אשה המולידה אחת לשנה.

הנה חשיבות לימוד התורה.

וראתי שכותב, שכל הנסמך לתורה רבו לוחציו ועיני כל איליו ישברו, ע"כ.

וא"כ כונתו שמציקים לו, ולא כמו שהבננו בפשטות שמרבים בשאלות, ולא נותנים לו מנוחה.

דן מי שלא רוצה לשלם לועד הבית

יש בבנינים ועד בית, ותמיד יש אחד שנים שלא רוצים לשלם מאיזה טעם. והשאלה היא אם מותר לפרסם בלוח המועדות שאינם משלמים.

ומובא בשם הגרי"ש אלישיב שאחרי התראה מותר, וראיה ממסכת כתובות, שמי שלא רוצה לפרנס את בניו מפרסמים אותו. ואם על ילדיו מפרסמים, כ"ש כשנהנה ולא משלם על הנאתו (כשבאמת חייב).

ולכאורה אולי יש לחלק, שמה שמותר לבייש אדם שלא מפרנס את בניו, זה משום שהוא אכזרי, אבל כאן הוא רק חסר מעפון, כי הם יסתדרו בלעדיו.

שווי כסף בחכמה ותחבולה

דברנו לאחרונה על המעשה של שמעון בן שטח והנזירים, שהוא בירושלמי פ"ז בברכות, ובנזיר פ"ה.

ועוד אמר לינאי המלך כמה דברים, בעל החכמה בעל הכסף, וסלסלה ותרוממך ובין נגידים תושיבך על שישב מעצמו בין המלך למלכה, וברוך שאכל ינאי וחביריו על שאמר לו שיברך, ושאלו עד מתי אתה מהתל בי ואכל דבר מועט וברך (זימן), ואמר רבי יוחנן חלוקין עליו חביריו, כי לא אכל כזית דגן כדי ברכה, אלא כדי הצטרפות לדעתם.

ובבלי ברכות (מ"ח) כשדנו בענין זה של כמות הצטרפות לזימון וכו', הביאו מעשה דומה לזה, שהשיבו בינו לבינה, ושאלו ראית כמה כבוד אני נותן לך, ואמר לו שהתורה נותנת לו, סלסלה ותרוממך, ואמר לו לברך, ואמר לו וכי אברך שאכל ינאי וחביריו וכו', וחולקים עליו.

ולכאורה זהו אותו מעשה.

והמהרש"ל החכמת שלמה העיר, תימה, כי בקהלת רבה הביאו שהוא אבל.

ואומר הסמיכת חכמים, שזה מהשינויים בין הבבלי והירושלמי, והיה אפשר להקשות מהבבלי ולמה הקשה מהמדרש.

הבן יהוידע אומר, על הגמרא שאמרת ששמעון בן שטח לגרמיה הוא דעבד (שלא מסכימים איתו

צריך בשבילו מאה דולר, והגיעו להפחתת המחיר, וכשרצה אחד לשלם חצי מהמחיר, רצו לומר מאה, וחצי יהיה חמשים, כי הצליחו ע"י כוחות עצמם. ורצינו להוכיח מהמעשה דינאי המלך שאפשר.

אבל יש לשאול, שהרי ודאי אין שווי התרת הנזירים ע"י פתח, שזה את שווי הקרבנות.

וכמו שהיה מעשה של הח"ח, שבנו בית חולים, והביאו נדיבים שיתרמו מיתות, ופתאום הגיעו בחורי ישיבה וכבדם מאוד הח"ח, ולא מצה חן בעיני אחד הגבירים, ושאלו כמה מיתות הם תרמו, ואמר לו חמשים... ע"י לימוד התורה. וזה כמובן אינו ראייה שכן הוא, כי זה רק ליתן להם כבוד, ואינו ראייה שזה שווה כסף זה.

ויש לחשוב על זה עוד, כי זה דברים דקים.

בספר סדר הדורות אומר, שסוף הענין בבבלי. ומשמע שס"ל שזה אותו מעשה, בדעת הסמיכת חכמים.

חביריו), יש להקשות למה לא אמרו ואין הלכה כמותו. ותירץ, שזה לרמוז רמז דגול לינאי המלך שנהיה צדוקי, לכו לחמו בלחמי [זה תורה שבכתב] ושתו ביין מסכתי [זה תורה שבעל פה]. ולכן שתה יין ובירך עליו, ובזה הצטרף לאוכלי לחם, לומר ששניהם תורה אחת. ובאמת הוא מודה שצריך לאכול לחם לברך. ולכן כתוב לגרמיה הוא דעבד, שגם הוא לא סובר שכן הדין.

זה הירושלמי. אבל הכתוב בבבלי שהוא אכל, ביאר הבן יהודיע שזה מעשה אחר [לפני כן]. ועיין מה שכתב מהרש"ל וסמיכת חכמים, ולפי מה שכתבתי הקולות יחדלון. ע"כ דברי הבן יהודיע.

ובספר בניהו הוא שואל שהמלים לגרמיה הוא דעבד מיותרות, וביאר ע"פ מש"כ כאן בבן יהודיע, שהם שני מעשים, שמה שהיה הירושלמי היה לפני הבבלי [הפוך ממה שכתב בבן יהודיע, אבל זה אותו דבר], ולכן זה עביד לגרמיה.

והנה, היה לנו נידון האם אפשר ללמוד ממעשה זה לענין חולה שהיה